

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Pfv.VI.20.412/2019/4.

A tanács tagjai: . Kollár Márta tanácselnök
. Ilisz Gabriella előadó bíró
. Puskás Péter bíró

A felperesek: I. rendű
II. rendű

A felperesek képviselője: . Krizsa Lajos ügyvéd

Az alperes:

Az alperes képviselője: Nagy János ügyvéd

A per tárgya: felmondás érvénytelenségének megállapítása

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó felek:
felperesek

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:
ővárosi Törvényszék
73.Pf.636.139/2018/8.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:
Pesti Központi Kerületi Bíróság
2.P.50.854/2017/21.

Rendelkező rész

- A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

- Kötelezi a felpereseket, hogy 15 napon belül egyetemlegesen fizessenek meg az alperes részére 12.700 (tizenkettőezer-hétszáz) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A felek között 2008. június 10-én kölcsönszerződés jött létre, amellyel kapcsolatban a felperesek egyoldalú kötelezettségvállaló nyilatkozatot tettek. Az I. rendű felperes 2016. február 4-én közjegyzői okiratba foglaltan a kölcsönszerződéstől elállt. Az alperes 2016. október 17-én közjegyzői okiratban a kölcsönszerződést azonnali hatállyal felmondta. A kereset benyújtását követően a felperesekkel szemben a végrehajtási eljárás megindult.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

- [2] A felperesek többször módosított keresetükben - egyebek mellett - annak megállapítását kérték, hogy a felmondást tartalmazó irat nem minősül közokiratnak. Indokolásuk szerint a megállapítási keresetnek a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 123. § szerinti feltételei fennállnak. Védendő jogi érdekük, hogy ne indulhasson velük szemben közvetlen végrehajtás, a szerződés az elállásuk folytán szűnjön meg, a végrehajtás megszüntetése iránti per indítása pedig hátrányos számukra. Érvelésük szerint az 1991. évi XLI. törvény a közjegyzőkről (a továbbiakban: Kjtv.) 136. § (1) bekezdés i) pontjára figyelemmel a közjegyző a lejárt tartozás összegéről nem állíthatott volna ki tanúsítványt, mivel ezt csak közhiteles nyilvántartás tartalmáról teszi lehetővé a Kjtv., ezen túlmenően a kikötés tisztességtelen is, amit a közjegyző nem ismert fel, ennek elmulasztása miatt a Kjtv. 147/A. § alapján az okirat nem minősül közokiratnak. A közjegyzői okiratot a közjegyző nem olvasta fel, ezzel megsértette a Kjtv. 129. § e) pontját, ami a 131. § (1) bekezdése alapján szintén a közokiratiság hiányát eredményezi.
- [3] Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte.

Az első- és másodfokú ítélet

- [4] Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította. Indokolásában a régi Pp. 123. § felhívásával - a BH 2017.347. számú eseti döntésre utalással - kifejtette, hogy a megállapítási kereset előterjesztésének feltételei fennálltak, a felperesek megóvandó jogi érdeke a közvetlen végrehajtás elkerülése és a szerződés jogszerű elállás folytán történő megszűnése, így a keresetet érdemben vizsgálta. Megállapította, hogy a felmondást tartalmazó közjegyzői okirat a Kjtv. 111. § (1) bekezdés értelmében ügyleti okirat. A közjegyző a Kjtv. 136. § (1) bekezdés g) pont szerint - a tartozásról, mint egyéb jelentőségű tényről - tanúsítványt állíthatott ki. Ha a ténytanúsítvány érvénytelen lenne, ez a felmondó nyilatkozat érvényességét, az ügyleti okirat közokirati jellegét nem érinti. A Kjtv. 131. § (1) bekezdés, 120. § (1) bekezdés d) pontja és 129. § e) pontja alapján bár a közjegyzői okirat nem tartalmazza, hogy a közjegyző az okiratot felolvasta volna, azonban a megfogalmazásából az következik, hogy a bank képviselői az okiratot elolvasták, a felolvasást helyettesítő eljárás megtörtént, az elolvasás esetén pedig annak kezdő és záró időpontját nem kell feltüntetni. A felmondást a közjegyző közokiratba foglalta, az alaktság szabályait nem sértette meg, ezért a perbeli okirat közokirat.
- [5] A felperesek fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletének a felperesek által fellebbezett rendelkezését helybenhagyta, döntését eltérő indokokkal osztotta. Indokolásában az 1994. évi LIII. törvény a bírósági végrehajtásról (a továbbiakban: Vht.) 23/C. § (1)-(2) bekezdésének, és a Vht.224/A. § a) pontja alapján alkalmazott Vht.211. § (2) bekezdésének felhívásával kifejtette, hogy amennyiben a bíróság az okiratot a törvény megsértésével látta el

végrehajtási záradékkal, azt törölni kell. A felperesek alperessel szembeni jogának megóvása tehát azáltal kerül biztosításra, hogy a Vht. 23/C. § alapján a közjegyzőnek vizsgálnia kell a (2) bekezdés szerinti feltételek meglétét is. Ennek keretében van lehetőség a közjegyzői okirat alaki és tartalmi szempontból történő vizsgálatának. A Vht. 23/C. §-ában és a Kjtv. 112. § (1)-(2) bekezdésében meghatározott feltételek fennállásáról a közjegyző határoz. A Vht. 221. § (1) bekezdése pedig lehetőséget teremt a záradék törlésére, amennyiben a közjegyző a végrehajtást elrendelte, de annak feltételei nem állnak fenn (BH 2018.81.). A régi Pp. 123. § szerinti megállapítási kereset előterjesztésének feltételei erre figyelemmel nem álltak fenn, ezért a keresetben foglaltakat érdemben nem kellett vizsgálni. Hangsúlyozta továbbá - a BH 2016.119. és BH 2015.71. szám alatti eseti döntésekre utalással, - hogy a végrehajtási eljárás az elsőfokú eljárás során megindult, annak elrendelését követően pedig nincs helye megállapítási kereset előterjesztésének.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [6] A felperesek felülvizsgálati kérelmükben kérték a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és kereseti kérelmüknek történő helyt adást. Indokolásuk szerint a megállapítási kereset feltételei fennállnak, mivel kizárólag a megállapítási per az alkalmas eszköz a közvetlen végrehajtást lehetővé tevő, - egyébként jogszabálysértően közjegyzői okiratba foglalt - felmondásokkal szembeni fellépésére (BH 2017.347.). Védendő jogukkal kapcsolatban az Alaptörvény XXVIII. cikkének első bekezdésére is hivatkoztak. Kifejtették, hogy a közjegyzői nemperes eljárásban csupán a Vht. 13. § és 23/C. §-ában foglaltakat kell és lehet vizsgálni, ez az eljárás pedig nem teszi lehetővé a közokiratlanság és az érvénytelenség körében előadott valamennyi jogi indokolás előterjesztését. Érdemben arra hivatkoztak, hogy - a Kjtv. 111. § (1) bekezdése, 113. §-a, 131. § (1) bekezdése, 120. § (1) bekezdés c) pontja, 120. § (1) bekezdés d) pontja alapján - a támadott felmondás kettős tartalmú, mind ügyleti okiratnak, mind ténytanúsítványnak minősül, a közjegyző köteles felolvasni a közjegyzői okiratot a fél előtt, továbbá a felolvasás kezdő és befejező időpontját rögzíteni, ami nem történt meg. A Kjtv. 129. § e) pontja nemcsak az ügyleti okiratokra, hanem a közjegyzői tanúsítványokra is irányadó, tehát annak is tartalmaznia kell a 129. § e) pont szerinti tartalmi elemeket, ennek hiánya folytán a közjegyzői okirat nem tekinthető közokiratnak. Megjegyezték, hogy amennyiben a közjegyző által kiállított irat ténytanúsítványnak tekintendő, úgy a szerződés felmondásának ténye kérdőjeleződne meg, mivel a féltől származó akaratnyilatkozatot az ügyleti okirat tartalmazhatja. Ez esetben pedig a perben támadott közjegyzői okirat nem alkalmas joghatás kiváltására, ezért az eljáró közjegyzőnek - a Kjtv. 121. § és 142. § (1) bekezdés alapján - a közreműködést meg kellett volna tagadnia. Érvelésük szerint az a közjegyzői okirat, amelynek közlése nem jár jogkövetkezménnyel nem minősül közokiratnak, utalva a Kjtv. 131. § (1) bekezdésére és 147/A. §-ára. Vitatták, hogy a Kúria 1/2018. számú gazdasági elvi határozatának 24. pontjával eldöntötte azt a kérdést, hogy a felmondást közjegyzői okiratba foglaló irat közjegyzői ténytanúsítványnak minősül. A Kjtv. 136. § (1) bekezdés g) pontja alapján sem járhatott el a közjegyző, továbbá joghatás kizárólag a nyilatkozat átvételéhez köthető, így a felmondó nyilatkozat pusztán írásba foglalásának nincs jogi jelentősége. A megállapítási kereset feltételei tehát álláspontjuk szerint fennállnak, mivel a közjegyzői irat ügyleti tartalommal bír, megállapítható, hogy az nem felel meg a jogszabályi feltételeknek, ennek folytán nem tekinthető közokiratnak.
- [7] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában való fenntartását és a felperesek perköltségben marasztalását kérte, annak helyes ténybeli és jogi megállapításaira alapítottan. Amennyiben pedig a Kúria a jogerős ítélet indokolását nem tartaná megalapozottnak, kifejtette, hogy jogszabály nem írja elő a felmondást tartalmazó jognyilatkozat közjegyzői okiratba foglalásának kötelezettségét, csupán annak közlését kell közokiratnak tanúsítania. Erre tekintettel pedig annak nincs jelentősége, hogy a felmondás közokiratba van-e foglalva, mert a végrehajtás

akkor is elrendelhető, ha az alperes a felmondó nyilatkozatát bármilyen módon megtette, azt a felperesekkel közölte és ennek tényét tanúsítja közokirat. A felperesek a felmondás kézbesítésének tényét tartalmazó közokirat kapcsán pedig keresetet nem terjesztettek elő, csupán a felmondást tartalmazó okirat vonatkozásában kérték annak megállapítását, hogy az nem minősül közjegyzői okiratnak. Ennek folytán a perbeli megállapítási kereset alapossága esetén sem vezetne a végrehajtás elkerüléséhez, azaz nem óvna meg a felperesek jogait az alperessel szemben, a régi Pp. 123. §-ban foglalt valamennyi konjunktív feltétel tehát nem áll fenn.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [8] A felperesek felülvizsgálati kérelme nem alapos.
- [9] Az eljáró bíróságok a tényállást a szükséges mértékben feltárták, abból a másodfokú bíróság vont le helytálló jogkövetkeztetést, bár annak indokaival a Kúria csak részben értett egyet.
- [10] A felperesek felülvizsgálati kérelmükben állították, hogy a régi Pp. 123. §-ának konjunktív feltételeit a megállapítási keresetük vonatkozásában alátámasztották, mivel a megállapítási per az alkalmas eszköz a végrehajtást lehetővé tevő felmondással szembeni fellépésükre.
- [11] A felperesek 2017. február 22. napján felmondás jogszerűtlenségének megállapítására irányuló kereseti kérelmet terjesztettek elő, amelyet többször - így 3., 7., és 10. sorszámú beadványaikban is - módosítottak. A 2017. október 11-én érkezett keresetmódosításuk tartalmára (7.sorszámú beadvány, 5. oldal) figyelemmel - amely szerint annak megállapítását, hogy az okirat nem tekinthető közokiratnak, az ítélet rendelkező részében nem kérik - a felperesek a felülvizsgálattal érintett közokiratiság hiányának megállapítására irányuló, végleges tartalmú kereseti kérelme 2018. január 10-én (10. sorszám alatt) került egyértelműen előterjesztésre. A végrehajtási záradék kiállítására pedig 2017. május 2. napján került sor.
- [12] A régi Pp. 123. §-a szerint megállapításra irányuló "egyéb" keresetnek akkor van helye, ha a kért megállapítás egyrészt a felperes jogainak az alperessel szemben való megóvása végett szükséges, másrészt a jogviszony természeténél fogva, vagy kötelezettség lejártának hiányában, vagy valamely más okból a felperes teljesítést nem követelhet.
- [13] Jelen esetben a felperesek a megállapítási keresetük kapcsán az alperestől teljesítést nem követelhetnének. Erre figyelemmel az eljáró bíróságoknak - a régi Pp. 123. §-ának konjunktív feltételei közül - azt kellett vizsgálniuk, hogy a felperesek jogainak alperessel szembeni megóvása végett indokolt-e a megállapítási kereset indítása. A jogerős másodfokú határozat helytállóan állapította meg, hogy a megállapítási kereset előterjesztésének a régi Pp. 123. §-a szerinti jogszabályi feltételei nem álltak fenn, az elsőfokú bíróság ennek folytán alaptalanul vizsgálta érdemben a felperesek keresetét.
- [14] A Kúria megjegyzi, hogy a BH 2017.347. számú eseti döntés felmondás érvénytelenségének megállapítására irányult, míg a BH 2018.81. számú eseti döntésben - a perbelitől eltérően - a közjegyző ellen indult megállapítási kereset kapcsán fejtette ki álláspontját a Kúria, így azok a felperesek fenntartott kereseti kérelme tekintetében nem voltak irányadóak.
- [15] A Kúria ugyanakkor több eseti döntésében (BH 2015.71., BH 2016.119.) kiemelte, hogy amennyiben a végrehajtási eljárás megindult a felperesek az ezzel járó joghátrányokat már nem tudják elkerülni, azonban jogosultak végrehajtás megszüntetése iránti pert indítani, aminek

kifejezett célja, hogy az adós az ellene indult végrehajtási eljárás során igazolhassa, hogy a végrehajtás alapjául szolgáló követelést már valamilyen okból nem köteles megfizetni. A végrehajtási eljárás folyamatban léte alatt - jogvédelmi érdek hiányában - a végrehajtás alá tartozó követelés kapcsán végrehajtás megszüntetése iránti per helyett, vagy azzal párhuzamosan nem lehet megállapítási pert indítani. Amíg tehát a felpereseknek lehetősége van a végrehajtás megszüntetése iránti per indítására, jogvédelmük érdekében megállapítás iránti keresetindítás nem indokolt, mivel a jogvédelem másként érhető el.

- [16] A perbeli esetben - a felülvizsgálati eljárás alapját képező - módosított megállapítási kereset előterjesztését megelőzően sor került a végrehajtási záradék kiállításával a végrehajtási eljárás megindítására, így jogvédelmi érdek hiányában a régi Pp. 123. §-ának konjunktív feltételei nem álltak fenn, ezért a Kúria a felperesek további, - az érdemi vizsgálat körében kifejtett - érvelését nem vizsgálta.
- [17] Mindezekre tekintettel a jogerős ítélet nem jogszabálysértő, ezért a Kúria a régi Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

Záró rész

- [18] A felek az ügyben tárgyalás tartását nem kérték, ezt a Kúria sem tartotta szükségesnek, ezért a határozatát a régi Pp. 274. § (1) bekezdése szerint tárgyaláson kívül hozta meg.
- [19] A felperesek felülvizsgálati kérelme nem vezetett eredményre, ennek folytán a régi Pp. 270. § (1) bekezdése szerint alkalmazott régi Pp. 78. § (1) bekezdése alapján a felpereseket egyetemlegesen kötelezte az alperes részére a jogi képvisellel felmerült költség megfizetésére. A Kúria az ügyvédi munkadíjat a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (3) és (5) bekezdés alapján 12.700.- forint - a 4/A. § (1) bekezdés szerinti áfával növelt - összegben állapította meg a felülvizsgálati ellenkérelem által indokolt, tényleges ügyvédi tevékenységre figyelemmel.
- [20] Az ítélettel szemben a régi Pp. 271. § (1) bekezdés e) pontja alapján nincs helye felülvizsgálatnak.

Budapest, 2019. november 12.

Dr. Kollár Márta s.k. a tanács elnöke, dr. Ilisz Gabriella s.k. előadó bíró, dr. Puskás Péter s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

Sz.Sz.

bíróági ügyintéző